

FRANCES HARDINGE

COPACUL MINCIUNILOR

„Alege o minciună
pe care ceilalți vor să o credă...“

JUNIOR
POLIROM

FRANCES HARDINGE

Copacul MINCIUNILOR

Traducere din limba engleză
de Ioana Văcărescu

CUPRINS

Capitolul 1. În exil.....	7
Capitolul 2. Vane	16
Capitolul 3. Bull Cove	25
Capitolul 4. Caverna sepulcrală	43
Capitolul 5. Cranii și crinoline	57
Capitolul 6. Ochi de ambră.....	71
Capitolul 7. Sosirea înghețului.....	79
Capitolul 8. Un personaj pătat.....	93
Capitolul 9. Mărturisirea.....	102
Capitolul 10. Peștera	109
Capitolul 11. Potcoava.....	120
Capitolul 12. Timpul stă în loc	127
Capitolul 13. O fotografie falsă	136
Capitolul 14. Înmormântarea	146
Capitolul 15. Minciunile și copacul.....	157
Capitolul 16. Un spirit mânișos	173
Capitolul 17. Un pistol care omoară fantome	179
Capitolul 18. O ceartă între frați.....	193
Capitolul 19. Pretendenții.....	201
Capitolul 20. Un chip în lemn.....	216
Capitolul 21. Combustie spontană	228
Capitolul 22. Dalta din crăpătură	240
Capitolul 23. Infiltrarea	250
Capitolul 24. Reverberații	262
Capitolul 25. Călare pe monstru	265

Capitolul 26. Dinți	273
Capitolul 27. O tăcere ca un cuțit.....	284
Capitolul 28. Ochi cețoși și piele înfiorată.....	291
Capitolul 29. Myrtle.....	306
Capitolul 30. O moarte în miniatură	316
Capitolul 31. Winterbourne.....	326
Capitolul 32. O exorcizare	337
Capitolul 33. Explosibilul și scânteia.....	344
Capitolul 34. Văduva.....	358
Capitolul 35. Supraviețuirea și cel mai puternic	370
Capitolul 36. Evoluția	384
<i>Mulțumiri</i>	395

Capitolul 1

ÎN EXIL

Vaporul înainta lent, dar neabătut și într-un avânt sacadat greu de suportat, ca atunci când cineva își zgândăre întruna un dintre bolnav. Insulele, de-abia zărite prin ceața groasă, semănau și ele cu niște dinți – aşa i se părea lui Faith. Nu dinți sănătoși, curați, ca aceia din Dover, ci niște măsele sparte și cariate, ce se ițeau strâmbă din valurile mării cenușii și agitate. Vaporul poștal își croia încăpățânăt drum prin valuri, ungând cerul cu fum.

— Uite o egretă, a rostit Faith, clănținind din dinți și făcând un semn cu mâna.

Howard, fratele ei mai mic, care avea doar șase ani, s-a întors imediat, însă era prea târziu: pasărea măreață, cu trupul spălăcit și vârful aripilor acoperit cu pene întunecate, dispăruse. Faith a tresărit ușor de durere când băiețelul s-a foit, aşezându-se mai bine în poala ei. Cel puțin nu mai plângea după doică.

— Acolo mergem noi? și-a mijit Howard ochii spre insulele fantomatice din depărtare.

— Da, How.

Ploaia răpăia pe acoperișul subțire din lemn ce-i adăpostea. Vântul rece bătea dinspre punte, înțepând-o pe Faith pe frunte și pe obraji.

În ciuda zgomotelor din jurul ei, Faith putea să bage mâna în foc că aude niște sunete slabe venind dinspre lada pe care stătea. Hârșâitul unor mișcări alunecoase ale pielii îmbrăcate

în solzi. O durea sufletul când se gândeau la micul șarpe adus de tatăl ei din China, încis în ladă, slabit de frig, încolăcindu-se și descolăcindu-se însăjimântat ori de câte ori se înclina vaporul.

Din spatele ei răsunau voci ce se luau, parcă, la întrecere cu tipetele pescărușilor și cu bătaia ritmică a vâslelor uriașe. Ploaia se pornise serios, iar pasagerii se îngheșuau acum spre mica suprafață acoperită de la pupă. Era loc pentru toți călătorii, dar nu și pentru toate cuferele. Myrtle, mama lui Faith, se străduia să revendice un loc bun pentru bagajele familiei lor – și reușea cu mare succes.

Aruncând o privire grăbită peste umăr, Faith a văzut-o pe Myrtle fluturând din brațe ca un conductor, în vreme ce doi mateloți mutau cuferele și lăzile familiei Sunderly la locul ales. Myrtle era moleștită de oboseală și acoperită până la bărbie cu șaluri, însă, ca întotdeauna, vorbea cu oricine, peste oricine: căldă, curtenitoare și mândră, mânată fără greș de încrederea pe care o au femeile frumoase în cavalerismul neajutorat al celor din jur.

— Mulțumesc, da, acolo, chiar acolo... Vai, îmi pare teribil de rău, dar chiar nu avem ce să facem – pe o parte, dacă nu vă supărați – în orice caz, lada dumneavoastră îmi pare foarte rezistentă. Mă tem că hârtiile și proiectele soțului meu nu ar rezista în umiditatea astă groaznică – pastorul Erasmus Sunderly, renumitul naturalist – cât de amabil din partea dumneavoastră! Mă bucur tare mult că nu vă deranjează...

Dincolo de ea, Unchiul Miles, cu față rotundă și bonomă, moțăia pe locul lui, senin și liniștit ca un cățeluș ce se odihnea lângă un foc bun. Privirea fetei a trecut peste el, oprindu-se asupra siluetei înalte, nemîșcate din spatele lui: tatăl lui Faith, în haina lui neagră, preoțească, cu fruntea și nasul coroiat ascunse sub borul larg al pălăriei.

Faith îl venera de când se știa. Chiar și acum, el privea în depărtare, spre orizontul cenușiu, cu o expresie de nepătruns,

Respect pentru oameni și cărti

distanțându-se de ploaia rece, de duhoarea santinei, de fumul cu iz de cărbune și de îmbulzeala oamenilor de rând. De cele mai multe ori îl zărea mai des în amvon decât prin casă, aşa că i se părea straniu să-l vadă acolo, să fie atât de aproape. Într-un fel, îi părea rău pentru el – nu era în elementul lui, arăta ca un leu captiv într-un ring de circ, biciuit de ploaie.

Așa cum îi poruncise Myrtle, Faith sedea pe cea mai mare ladă a familiei, ca să nu o mai poată scoate nimeni de acolo. De obicei reușea să devină una cu decorul, nimeni nu acorda vreodată atenție unei fete de paisprezece ani, cu trăsături împietrite și cosițe maronii, de culoarea noroiului. Acum tresărea sub privirile ranchiunoase ale celorlați pasageri, chinuită de stinghereala pe care Myrtle nu o simțise niciodată.

Silueta plăpândă a mamei sale era așezată în așa fel încât nimeni altcineva să nu mai poată încerca să-și aducă bagajele la adăpost. Un bărbat înalt, cu umerii largi și cu nasul coroiat, era gata să treacă pe lângă ea cu un cufăr, însă l-a oprit din drum, întorcându-se spre el și zâmbindu-i.

Myrtle a clipit ușor și ochii ei imensi, albaștri, s-au mărit, sclipind de sinceritate, ca și cum de-abia în clipa aceea reușea să vadă bine persoana din fața ei. În ciuda nasului înroșit de frig și a palorii, zâmbetul tot reușea să îi fie dulce și încrezător.

— Vă mulțumesc că sunteți atât de înțeleghător.

În voce i s-a simțit doar urma unei mici ezitări obosite.

Era unul dintre vicleșugurile la care apela Myrtle atunci când avea de-a face cu bărbății, o cochetărie la fel de facilă și de firească precum o deschidere de evantai. De câte ori îi mergea strategia, lui Faith i se întorcea stomacul pe dos. A mers și de data aceasta. Domnul s-a îmbujorat, a făcut o plecăciune scurtă și s-a retras, dar Faith vedea foarte bine că era nemulțumit. De fapt, avea impresia că familia ei reușise să-i enerveze pe aproape toți cei aflați la bord.

Howard își adora cu timiditate mama, iar Faith o văzuse și ea în aceeași lumină dulce, când fusese mai mică. Rarele vizite ale lui Myrtle în camera copiilor îi provocau atunci o bucurie copleșitoare. Lui Faith îi plăcuse la nebunie până și ritualul prin care era spălată, îmbrăcată și dichisită pentru aceste întâlniri cu mama sa. Myrtle îi părea pe vremea aceea o ființă de pe altă lume: caldă, voioasă, frumoasă și intangibilă, ca o nimfă a soarelui cu un gest ales pentru modă.

Însă în decursul ultimului an, Myrtle hotărâse că e momentul „să se ocupe mai îndeaproape de Faith“, iar pentru asta trebuia ca ea să întrerupă brusc lecțiile lui Faith și să o târască pe nepusă masă în diverse vizite sau prin oraș, abandonând-o apoi în camera copiilor sau la lectii. Astfel, familiaritatea avusese ocazia să-și exerce obișnuitul efect: încetul cu încetul, înlăturase aura de mister și estompase farmecul neobișnuit al mamei. Faith începuse să se simtă ca o păpușă de cărpă, însfăcată și aruncată cât colo după toanele unui copil neastâmpărat, cu un temperament nesuferit.

Oamenii începuseră acum să dea înapoi. Myrtle s-a așezat în vîrful celor trei cuferne de lângă lada lui Faith, cu un aer profund satisfăcut.

— Sper din toată inima că în casa pe care ne-a pregătit-o domnul Lambert există un salon aşa cum se cuvine, a început ea, și că servitorii își vor face treaba. Bucătăreasa nu poate fi franțuzoaică, aici nici nu încape discuție. Nu pot ține o gospodărie dacă bucătăreasa hotărăște să mă înțeleagă greșit ori când are ea chef...

Voceea lui Myrtle nu era neplăcută, dar cuvintele țârâiau la nesfărșit. Timp de o zi întreagă, trâncăneala ei însotise familia peste tot: sporovăise cu vizitiul trăsurii care îi dusese la gară, cu cei care încărcaseră bagajele familiei în trenurile spre Londra și apoi spre Poole, cu hangiul morocănos la care înnoptaseră și cu căpitanul vaporului poștal pe care se aflau acum.

— Dar de ce mergem acolo? a întrerupt-o Howard. Avea ochii sticloși de oboseală. Clipa aceea era una de răscruce: în fața lui se afla fie o porție zdravănă de moțăială, fie o criză de nervi.

— Știi deja de ce, dragule, i-a răspuns Myrtle, aplecându-se să mângâie ușor părul umed al băiețelului și dându-i-l la o parte de pe frunte, cu un deget înmănușat. Pe insula care se vede acolo se află câteva peșteri foarte importante, unde niște domni au descoperit o mulțime de fosile interesante. Nimeni nu știe la fel de multe despre fosile cum știe tatăl tău, așa că l-au invitat să arunce o privire.

— Dar de ce am venit și noi? a insistat Howard. În China nu ne-a luat. Nici în India. Nici în Africa. Nici în Monga. Cea din urmă era varianta proprie pentru Mongolia.

Era o întrebare bună, una pe care și-o puneau, probabil, mulți oameni. Cu o zi înainte, un val de mesaje scrise, ce purtau păreri de rău și contramandări pe ultima sută de metri, se pogorâse asupra caselor din parohia pastorului Sunderly, ca niște fulgi de zăpadă dreptunghiulari și plini de regret. Probabil că până acum vestea plecării neașteptate a familiei se răspândise ca gândul.

Adevărul e că Faith însăși și-ar fi dorit să afle răspunsul la întrebarea lui Howard.

— Ah, în locurile alea n-am fi putut să mergem! i-a răspuns Myrtle evaziv. Acolo erau șerpi, boli și oameni care sunt în stare să mănânce câini. Aici e cu totul altceva. O să fie ca o mică vacanță.

— A trebuit să plecăm din cauza Omului cu Gândaci? a mai întrebat-o Howard, încrățindu-și fruntea de concentrare.

Pastorul, care până atunci nu dăduse nici un semn că le-ar fi ascultat conversația, a răsuflat deodată pe nas, scoțând un șuierat dezaprobat. S-a ridicat în picioare.

— Ploaia a început să se potolească, iar aici e prea aglomerat, a decretat el și s-a pornit spre punte.

Respect pen Myrtle a tresărit și și-a îndreptat privirea spre Unchiul Miles, care se freca la ochi, abia trezit din somn.

— Poate că ar trebui ... Ăăă, să fac și eu o mică plimbare.

A aruncat o privire fugări, cu subînțeles, spre sora lui, ridicând ușor din sprâncene. Și-a răsucit vârfurile mustății și și-a urmat cumnatul.

— Unde a plecat Tata? a întrebat Howard pe un ton plângăios, lungindu-și gâtul spre punte. Pot să merg și eu? Pot să-mi iau pistolul?

Myrtle a închis pentru o clipă ochii, iar buzele îi fremătau, ca și cum ar fi rostit o rugăciune tăcută, exasperată pentru liniște. Apoi i-a deschis și a zâmbit spre Faith.

— Vai, Faith, ce bine că mă pot baza pe tine! a rostit ea, zâmbindu-i, ca de obicei, cu un amestec de duioșie și resemnare. Poate că nu ai tu cea mai voioasă prezență... dar măcar nu pui niciodată întrebări.

Faith a reușit să-i zâmbească rece, fără nici o expresie. Știa la cine se referea Howard când vorbea despre Omul Gândac și bănuia că întrebarea lui lovise într-un punct sensibil.

În ultima lună, familia trăise ca într-o ceată înghețată a lucrurilor nerostite. Peste tot se loviseră de priviri, de șușoteli, de schimbări subtile de atitudine și de înstrăinarea treptată a celor din jur. Faith observase transformarea, dar nu reușea să-și dea seama care era motivul ei.

Apoi, într-o duminică în care se întorceau cu toții de la biserică, îi abordase un bărbat cu o pălărie maronie din fetru, prezentându-se, dând mult din cap și făcând o grămadă de plecăciuni, însă cu un zâmbet ce-i rămânea pe buze fără a i se oglindi și în ochi. Scrisese o lucrare despre gândaci. Oare ar fi dorit respectatul pastor Erasmus Sunderly să-i scrie un cuvânt înainte? Respectatul pastor nu voia și se enerva tot mai tare văzându-i insistența. Străinul „voia cu orice preț să-i facă cunoștință” încălcând orice cod al bunelor maniere, iar în cele din urmă pastorul i-a spus-o verde în față.

Zâmbetul omului atât de pasionat de gândaci a dispărut cu totul, locul fiindu-i luat de o expresie mult mai puțin plăcută. Faith încă își amintea veninul ce mustea în vocea lui.

— Iertați-mă c-am îndrăznit să cred că politețea dumneavoastră se va ridica la înălțimea intelectului. Având în vedere ce zvonuri circulă, stimate pastor, am crezut că v-ați *bucura* să găsiți un coleg cercetător care încă mai e dispus să vă strângă mâna.

La amintirea acelor cuvinte, lui Faith i-a înghețat din nou sângele în vene. Nu și-ar fi imaginat vreodată că avea să-și vadă tatăl insultat în față. Și mai grav a fost faptul că pastorul se îndepărtașe de omul acela cu o furie rece, fără a-i cere o explicație. Bănuielile înfiorătoare ale lui Faith începeau să se cristalizeze. Umblau niște zvonuri, iar tatăl ei știa despre ce e vorba, chiar dacă ea nu știa.

Myrtle se înșela. Faith avea o mulțime de întrebări, ce se zvârcoleau și se încolaceau printre gândurile ei, asemenea șarpelei din lada.

Nu, nu pot s-o fac. Nu trebuie să las să se-întâmple asta.

În gândurile ei, îi spunea mereu *asta*. Nu-i dăduse niciodată vreun alt nume, de teamă că astfel ar fi avut și mai multă putere asupra ei. *Asta* era deja o dependență, nu încăpea îndoială. *Asta* era un lucru la care renunța mereu, însă niciodată până la capăt. *Asta* era exact opusul felului în care o cunoștea lumea pe Faith. Faith, fata cea bună, de încredere. Faith pe care te puteai baza, Faith cea statornică și plăcăsitoare.

Cel mai greu îi era să reziste în fața ocaziilor neașteptate. Un plic nesupravegheat, din care se ieșea colțul unei scrisori, imaculat și ademenitor. O ușă neîncuiată. O conversație purtată cu voce tare, când oamenii nu se gândeau că cineva ar fi putut trage cu urechea.

În ființa ei sălășlui o foame teribilă, iar fetele nu aveau voie să simtă o asemenea foame. Ele ar fi trebuit să ciugulească câte

puțin când luau masa, iar mintea ar fi trebuit să se mulțumească și ea cu puțin. Câteva lectii învechite de la vreo guvernantă obosită, plimbări plictisitoare, îndeletniciri pentru care să nu-și folosească intelectul. Dar *nu* era suficient. Toată cunoașterea – orice cunoaștere, de fapt – o atrăgea pe Faith și, prin faptul că o fura pe nevăzute, se delecta cu o otravă delicioasă.

Acum însă curiozitatea îi era provocată de ceva anume și avea un țel arzător. Chiar în clipa aceea, tatăl ei și unchiul Miles puteau sta de vorbă despre Omul Gândac și despre motivul exodului brusc al familiei.

— Mamă... Pot să mă plimb un pic pe punte? Stomacul...

Aproape că și-a crezut propria minciună. Stomacul chiar i se frământa, dar de entuziasm și curiozitate, nu din cauza smuciturilor ambarcațiunii.

— Bine, dar să nu vorbești cu nimeni, chiar dacă îți se adreseză cineva. Ia umbrela, ai grijă să nu cazi în apă și întoarce-te înainte să te ia răceala.

În vreme ce Faith mergea încet de-a lungul balustradei, cu burnița răpăindu-i pe umbrelă, și-a dat seama că cedase din nou. Nerăbdarea făcea să-i curgă prin vene un vin rubiniu amețitor, ascuțindu-i toate simțurile. S-a îndepărtat încet de Myrtle și de Howard, iar apoi s-a plimbat stingheră, fiind dureros de conștientă de toate privirile atîntite asupra ei. Una câte una, aceste priviri s-au plictisit de ea, mutându-se în altă parte.

A sosit și momentul potrivit. Nu se uita nimeni. A traversat repede puntea și s-a făcut nevăzută printre lăzile înghesuite la baza coșului decolorat al vasului, ce se tot zgâlțâia. Aerul avea gust de sare și de vinovăție, iar ea pulsa de viață.

S-a strecurat dintr-o ascunzătoare în alta, ținându-și fustele adunate pe lângă corp, ca să nu fluture în bătaia vântului, dând-o de gol. Picioarele ei late, pătrăoase, atât de stângace atunci când i se luau măsurile pentru pantofi eleganți, călcau liniștit pe scânduri, cu o grijă atent exersată.

Respect pentru oameni și cărti

A găsit un ascunzit bun între două lăzi; de acolo îi vedea pe tatăl și pe unchiul ei, care se aflau la nici trei yarzi¹ de ea. Să-și vadă tatăl fără a fi ea văzută îi părea un sacrilegiu.

— Să fug din casa mea! exclama pastorul. Duhnește a lașitate, Miles. N-ar fi trebuit să te las să mă convingi să plec din Kent. Și la ce bun am plecat? Zvonurile sunt ca niște câini. Dacă tu fugi, ei te vor hăitui.

— Da, Erasmus. Zvonurile chiar sunt ca niște câini, a mijit ochii prin lornion Unchiul Miles. Și vânează în haită, atacă doar la vederea vânatului. Trebuia să părăsești comunitatea pentru o vreme. Și acum, că ai plecat, vor găsi altceva de vânat.

— Fugind așa, pe furiș, la adăpostul întunericului, nu am făcut altceva decât să hrănesc câinii ăştia, Miles. Plecarea va fi folosită ca o dovadă împotriva mea.

— Poate că așa va fi, Erasmus, i-a răspuns Unchiul Miles neobișnuit de serios, dar ai preferat să fii judecat aici, pe o insulă izolată, de câțiva oieri, sau în Anglia, în mijlocul atâtor persoane importante? Excavația de pe Insula Vane a fost cea mai bună scuză pe care am putut s-o găsesc pentru a pleca și mă bucur că ai hotărât să mă asculți. Ieri dimineață, articolul din *Intelligencer* a fost citit la micul dejun în toată țara. Dacă ai fi rămas, și-ai fi forțat tot cercul de cunoștințe să hotărască dacă să te susțină sau să te desconsidere. Având în vedere cum s-a răspândit zvonul, cred că nu și-ar fi plăcut decizia lor. Erasmus, unul dintre cele mai citite și mai respectate ziare din țară te-a descris ca fiind un impostor și un mincinos. Dacă nu vrei să-i supui pe Myrtle și pe copii batjocurii și chinului unui scandal, nu te poți întoarce în Kent. Până când numele nu îți este din nou fără pată, nu vă mai așteaptă nimic bun acolo.

1. Unitate de măsură a distanței din sistemul de măsură anglo-saxon, egală cu 0,914 metri (n. red.).